

NYHED

DATABESKYTTELSE

Foto : Jakub Jirsak/Bigstock

Leverandører presser kommuner til at indgå databehandleraftaler: »De truede simpelthen med at opsige samarbejdet med os«

Kommuner og leverandører er ofte uenige om, hvorvidt der er brug for en databehandleraftale. Flere kommuner har følt sig presset af leverandører og påtager sig unødigt dataansvar.

Adam Fribo, @dkDigiTech

<https://pro.ing.dk/2086>

18. feb 2019 05:00

Databehandleraftaler er for alvor kommet på dagsordenen efter indførelsen af GDPR, og udsigten til store bøder har betydet, at der er kommet større fokus på at placere ansvaret for data i ethvert leverandørsamarbejde.

I kommunerne oplever man, at leverandørerne insisterer på at få underskrevet

databehandleraftaler – også selvom der i kommunernes optik ikke er brug for dem.

Når der underskrives en databehandleraftale, ligger dataansvaret hos kunden – kommunen – der altså skal stå til regnskab i tilfælde af databrud. Til gengæld indebærer databehandleraftalerne også en såkaldt instruktionsbeføjelse, der betyder, at kunden kan stille krav til sikkerheden hos leverandøren.

Men i flere kommuner har man set, at leverandører stiller krav om databehandleraftaler, selvom kunden ikke har mulighed for at stille krav til sikkerheden, fordi der er tale om et standardprodukt.

»Leverandøren kan være interesseret i at have en databehandleraftale, fordi det økonomiske ansvar i tilfælde af databrud i så fald ligger hos kommunen. Men det, der så bliver interessant, er, når vi render ind i de situationer, hvor vi reelt set ikke har nogen instruktionsbeføjelse, fordi løsningen bliver leveret 'as is',« siger Jens Kjellerup, der er digitaliseringschef i Ballerup Kommune.

I flere tilfælde har Ballerup Kommune haft leverandører, der pludselig kræver en databehandleraftale som betingelse for fortsat samarbejde, selvom kommunen ikke mener, den har nogen mulighed for at påvirke sikkerheden i produktet.

Det gælder blandt andet e-boks.

Adskillige leverandører har truet med at lukke for adgangen til deres tjenester, hvis der ikke underskrives databehandleraftaler, og i flere tilfælde har Ballerup Kommune underskrevet databehandleraftaler, som man ikke mener er retvisende, fordi man ikke har kunnet undvære leverandørernes produkter.

Håndværker eksemplet

Også i Favrskov Kommune kan man nikke genkendende til problematikken.

Her har Pia Pehrsson, der er kommunens DPO, haft mange diskussioner med leverandører, som kræver databehandleraftaler, selvom det ifølge hende virker åbenlyst, at virksomhederne selv er dataansvarlige.

»Et eksempel var et internationalt firma, der laver høreapparater: En europæisk koncern, der var meget stålsat på, at de skulle have denne her databehandleraftale, og de kunne ikke håndtere os eller sende os regninger eller noget som helst, hvis ikke vi havde en databehandleraftale,« siger hun.

»De truede simpelthen med at opsige samarbejdet med os.«

Ifølge Datatilsynets vejledning skal der ikke ligge en databehandleraftale, hvis samarbejdet mellem kunde og leverandør 'først og fremmest' handler om noget andet end behandling af personoplysninger – som for eksempel en håndværkerydelse.

Heller ikke selvom kunden sender oplysninger til leverandøren, der er nødvendige for at kunne løse opgaven.

Derfor afviste Pia Pehrsson og Favrskov Kommune da også høreapparatleverandøren.

»Vi har nogle borgere, der skal have et høreapparat, så vi sender data om borgerne videre til leverandøren. Men de er selv ansvarlige for, hvad de gør herefter, for det er deres speciale. De leverer høreapparater, og så må de sende os regningen. De er ansvarlige for deres del, og vi er ansvarlige for vores del.«

Udbredt problem

Det er umuligt at sige noget præcist om, hvor mange databehandleraftaler kommunerne indgår, som de ikke burde have.

Men flere kommuner, som DigiTech har talt med, vurderer, at det er udbredt.

»Vi kender ikke rigtig omfanget af aftaler, der ikke skulle være indgået. Men vi har en del erfaringsudveksling blandt kommunerne, og det er mit indtryk, at det er rimeligt bredt,« siger Henrik Brix, der er formand for de kommunale it-chefer.

Også Hanne Marie Motzfeldt, der er jurist og lektor ved Center for Informations- og Innovationsret ved Københavns Universitet, er stødt på problematikken.

»Det er helt rigtigt en problematik, som jeg har set en del eksempler på,« siger hun til DigiTech.

Eksemplet med e-boks undrer hende, fordi databehandleraftalen ikke giver mening, når den enkelte kommune som kunde ingen indflydelse har på, hvordan data behandles.

»E-boks er jo bare helt håbløst. Her vil leverandøren bestemme, hvordan kommunen fører tilsyn i en konstruktion, hvor kunden ikke har et reelt valg. Det er ikke en sund konstruktion. Det burde være så udtrykkeligt og virkelighedsnært lovreguleret, at kommunerne kunne være helt trygge i forhold til, hvad de skal – og ikke skal – stå inde for.«

Man skyder sig selv i foden

Implementeringen af den europæiske persondataforordning, GDPR, betyder, at der kan uddeles seriøse bødestrafte til både virksomheder og myndigheder, der sjusker med borgernes data.

Offentlige institutioner som for eksempel kommuner kan straffes med bøder på op til 16 millioner kroner, og Pia Pehrsson opfordrer til, at man som kommune passer på ikke at påtage sig ansvar, man ikke behøver.

»Det er ret udbredt, og det kan godt være lidt bekymrende, hvis man er kommet til at indgå for mange, som er overflødige, så skyder man sig selv i foden. Hvis du har indgået en databehandleraftale med høreapparatleverandøren, så har du påtaget dig ansvaret for deres datahåndtering, og du har pålagt dig selv at kontrollere dem,« siger hun.

»Man påtager sig ansvar og opgaver, som man ikke havde behøvet.«

Stå fast

Både Favrskov og Ballerup kommuner har dog også gode eksempler på, at det kan hjælpe at stå fast på sit, hvis man bliver bedt om at underskrive en databehandlersaftale, som man ikke mener, der er behov for.

Blandt andet har Sundheds- og Ældreministeriet trukket et krav om en databehandlersaftale tilbage for nylig. Ministeriet lancerede i december en ny oversigt over alle danske plejehjem, og i den forbindelse bad man kommunerne om at lægge data ind i oversigten – blandt andet kontaktoplysninger på plejehjemsledelserne.

Ministeriet bad derfor om en databehandlersaftale med hver enkelt kommune, men med argumentet om at plejehjemsoversigten var ministeriets egen opfindelse og dermed ansvar, lykkedes det at overbevise ministeriet om, at dataansvaret her ligger på statsligt niveau.

I Ballerup Kommune fortæller Jens Kjellerup, at han har haft held til at få e-boks til at frafalde kravet om en databehandlersaftale.

»Mit primære argument var så, at det er da fint, men så vil vi også udøve vores instruktionsbeføjelser. Er I indstillet på, at vi fortæller jer, hvordan I skal bygge sikkerheden op?« siger Jens Kjellerup.

»De vendte faktisk tilbage og sagde, at hvis det var vores vurdering, så gjorde de ikke mere ved det. Men der er jo andre kommuner, der har underskrevet aftaler med e-boks, så hvis e-boks har et stort datalæk fra en eller anden kommune en dag, så hænger de kommuner på den.«

E-boks er ikke vendt tilbage med en kommentar inden deadline for denne artikel.

DATABESKYTTELSE   GDPR   KONTRAKTER

Adam Fribo

Redaktør på DigiTech. Adam er uddannet journalist fra Danmarks Medie- og Journalisthøjskole, og har tidligere dækket offentlig it for både Version2 og Computerworld.
